INVESTORS' FORUM

INVESTUOTOJŲ FORUMAS

Invest Lithuania

EY Building a better working world

LIETUVOS INVESTUOTOJŲ PASITIKĖJIMO INDEKSAS

III ketvirtis, 2014

Lietuvos investuotojų pasitikėjimo indeksas (LIPI) atspindi didžiausių Lietuvoje veikiančių užsienio kapitalo įmonių požiūrį ir lūkesčius dėl Lietuvos verslo klimato ir investicinės aplinkos. Indekso tikslas – įvertinti šalies verslo aplinką bei Lietuvos ekonomikos patrauklumą užsienio investuotojams, atsižvelgiant į Lietuvoje jau veikiančių investuotojų patirtį ir pastebėjimus.

Nustatant indeksą siekiame ne tik įvertinti Lietuvos rinkos sąlygas, bet ir išsiaiškinti įtakingiausius jas formuojančius veiksnius.

LIPI – tai informatyvus įrankis, leidžiantis galimiems investuotojams ir kitiems suinteresuotiems asmenims paprastai ir greitai gauti pagrindinės informacijos apie Lietuvos ekonomiką, padėtį šalies rinkoje ir trumpalaikės ateities vystymosi perspektyvas.

Indeksą sudaro trys dalys, apimančios verslo aplinką, įmonių veiklai įtaką darančių veiksnių vertinimą ir bendrovių investicinius planus. Nustatant LIPI prioritetas teikiamas adekvačios ir aktualios informacijos surinkimui, todėl indekso tyrime kviečiami dalyvauti tik užsienio įmonių vadovai ir aukščiausio lygio vadybininkai.

LIPI tyrimas atliktas apklausiant didžiausius investuotojus į Lietuvos ekonomiką vienijančios asociacijos „Investors' Forum" iniciatyva. Jo metu apklaustos 58 Lietuvoje veikiančios užsienio kapitalo įmonės.

Kontaktai:
Gytis Trilikauskis, Investors' Forum
Gytis@investorsforum.lt; +370 612 784 62

SANTRAUKA IR IŠVADOS

Investuotojų pasitikėjimas Lietuvos ekonomika padidėjo lyginant su praėjusiu ketvirčiu; investuotojai prognozuoja, jog Lietuvos verslo aplinka ir investicinis klimatas gerės – įmonių veiklos rodikliai ir toliau išlaikys augimo tendenciją.

LIPI$_{2014,\ III\ ketv.}$ = 1,167

LIPI indeksas yra formuojamas pagal trijų variantų atsakymų skalę. Kiekviena indekso sudedamoji dalis įtraukta į galutinę formulę yra įvertinama klausimyno respondento vienu iš trijų įverčių: nurodančiu teigiamus, neigiamus arba status quo išlaikančius (nesikeičiančius) lūkesčius. Tuomet yra apskaičiuojamas kiekvienos indekso sudedamosios dalies įverčių balansas ir kiekvienam jų priskiriamas atskiras svoris prieš apskaičiuojant galutinę LIPI vertę.

Atliekant tyrimą nustatyta LIPI indekso reikšmė 2014 metų III ketvirtį siekė 1,167 balo iš 2 galimų.

Tokia indekso reikšmė signalizuoja teigiamą užsienio investuotojų rinkos vertinimą: investuotojai palankiai vertina verslo sąlygas šalyje ir tikisi, kad jų atstovaujamų įmonių pelningumas ir kiti veiklos rezultatai augs.

Lyginant su praėjusiu ketvirčiu, indekso absoliuti vertė padidėjo nuo 1,101 iki 1,167. Investuotojai į trečiąjį 2014 metų ketvirtį žiūri optimistiškiau nei tai ketvirčiu anksčiau. Investuotojų teigiamus lūkesčius ir geresnį trečiojo ketvirčio vertinimą bei išaugusią absoliučią indekso vertę daugiausiai lėmė lūkesčiai dėl augsiančių eksporto apimčių ir naujų darbo vietų sukūrimo bei investuotojų planai investuoti į kapitalą.

Indekso vertė	Interpretavimas
LIPI = 2 (maksimali vertė)	Visų respondentų lūkesčiai teigiami (absoliutūs teigiami lūkesčiai).
LIPI > 1	Respondentų, kurie turi teigiamus lūkesčius, dalis yra didesnė nei respondentų, turinčių neigiamus lūkesčius.
LIPI = 1	Respondentų, turinčių teigiamų lūkesčių, skaičius yra toks pats kaip ir respondentų, turinčių neigiamų lūkesčių.
LIPI<1	Daugiau respondentų turi neigiamų lūkesčių, nei teigiamų.
LIPI = 0 (minimali vertė)	Visų respondentų lūkesčiai yra neigiami (absoliutūs neigiami lūkesčiai).

1 lentelė: Indekso vertė ir jos reikšmė

Pagrindiniai pasitikėjimą keliantys veiksniai: stabili ir patikima telekomunikacijų infrastruktūra, toliau auganti paklausa rinkoje, investicijos į turtą, įmonių plėtra.

Verslo aplinka

Kaip ir praėjusį ketvirtį, labiausiai Lietuvos investuotojai pasitiki šalies telekomunikacijų ir interneto infrastruktūra – **98 % apklaustųjų vertina šį sektorių esant aukšto išsivystymo lygio** (2% apklaustųjų nurodė šio sektoriaus išsivystimą kaip vidutinį ir nei vienas iš apklaustųjų respondentų nemano, jog šis sektorius yra žemo išsivystimo lygio). Negana to, jog investuotojai palankiai vertina telekomunikacijų efektyvumą, **22% respondentų tikisi, jog trečiąjį šių metų ketvirtį tekekomunikacijų ir interneto infrastruktūra dar labiau patobulės** (likę 78% apklaustų investuotojų nesitiki jokių pokyčių šioje industrijoje).

Įmonių veiklai įtaką darantys veiksniai

Tyrimo duomenys signalizuoja, kad respondentų atstovaujamos įmonės išlaiko stiprias pozicijas rinkoje. 40% respondentų nurodė, jog **planuoja augsiant paklausą savo atstovaujamų įmonių produktams ar paslaugoms**, 48% apklaustųjų mano, kad jų produktų paklausa išliks stabili ir 12% investuotojų prognozuoja paklausos mažėjimą. Nors paklausos lūkesčiai yra šiek tiek mažesni nei praėjusį ketvirtį (43% manė, jog paklausa didės, 53% - išliks stabili, 5% - mažės) pokytis yra nežymus ir leidžia manyti, jog Lietuvos verslo aplinka sudaro tinkamas sąlygas įmonėms efektyviai veikti ir plėstis.

Taip pat **net trečdalis investuotojų žada didinti kapitalo investicijas** ir tik viena atsakiusi įmonė tikisi mažejančių kapitalo investicijų trečiuoju 2014 metų ketvirčiu.

Investiciniai planai

Investuotojai pasiruošę plėsti bei intensyvinti veiklą tiek ieškodami naujos darbo jėgos, tiek investuodami. Beveik pusė visų apklaustųjų respondentų tvirtina, kad ir toliau žada kurti naujas darbo vietas 2014 m. trečiąjį ketvirtį. **43% apklausos dalyvių nurodė, kad ateinantį ketvirtį ieškos naujų darbuotojų.** Darbo vietas ketina mažinti tik 7% respondentų.

Kalbant apie naujus investicinius projektus, **šiek tiek daugiau nei vienas trečdalis (36 %) užsienio kapitalo įmonių Lietuvoje pinigų srautų dalį nukreips į investicijas.** Kaip ir mažinančių darbo vietų skaičių, investicinių projektų skaičių 3-iajame ketvirtyje mažins 7% apklaustųjų imonių.

Ekonomikos augimą stabdantys veiksniai: rinką stabdo kvalifikuotų darbuotojų stygius ir politinis nestabilumas

Verslo aplinka

Investuotojus neraminantys veiksniai Lietuvos versle yra makroekonominės aplinkos nestabilumas bei neramumai politikoje, nors didelio nepasitenkinimo investuotojai neišreiškė. Įmonių veiklos trikdžių dėl pokyčių makroekonomikoje tikisi sulaukti 12% įmonių. Verta paminėti, kad nepaisitikėjimas politine aplinka reikšmingai sumažėjo. **Antrąjį šių metų ketvirtį politinės aplinkos regreso tikėjosi 30%, trečiąjį ketvirtį neigiamų pokyčių iš politinės aplinkos tikisi sulaukti tik 10% investuotojų.**

Įmonių veiklai įtaką darantys veiksniai

Vis dar trūksta kvalifikuoto darbo išteklių, tačiau investuotojai kompetetingų darbuotojų pasigenda rečiau: **26% respondentų mano, jog Lietuvoje trūksta kvalifikuotos darbo jėgos. Nors palyginus su praėjusio ketvirčio rezultatais (46%), pokytis yra reikšmingas, rinkos efektyvumas dar gali augti paskatinus kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą.**

KITOS ĮŽVALGOS

Į LIPI klausimyną įtraukti papildomi klausimai apie Lietuvos ekonomiką, verslo aplinką, verslą ribojančius veiksnius, Lietuvos rinkos privalumus ir kt. Šie klausimai pateikti siekiant nustatyti palankiausias ir labiausiai nerimą keliančias sritis bei stebėti jų dinamiką. Verslo aplinkai nuolat kintant, šie papildomi klausimai yra vienas iš įrankių įvertinti didžiausią įtaką turinčius veiksnius ir jų pokyčius dabartiniame verslo pasaulyje.

Verslo aplinka: permainų reikalaujančios sritys – viešieji pirkimai, darbo santykiai ir mokestinė sistema

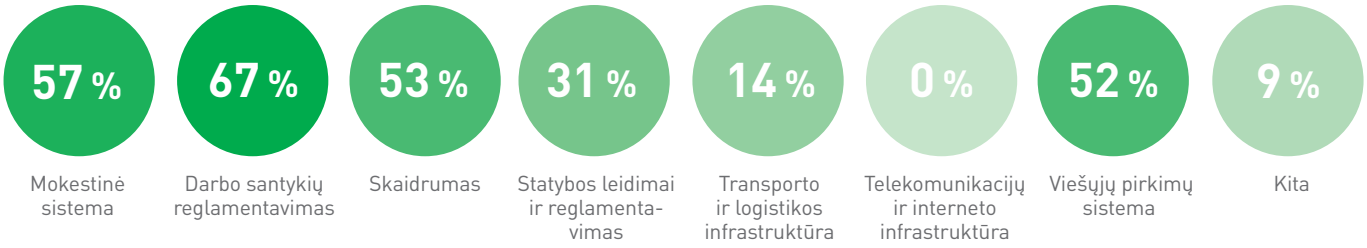

2 lentelė: Verslo aplinka

Investuotojų buvo paprašyta išsakyti nuomonę apie Lietuvos ekonomikos sritis, keliančias didžiausias problemas verslui (žr. 2 lentelė).

Kaip ir praėjusį ketvirtį, nepalankiausiai investuotojai vertina **darbo santykių reglamentavimą. 67% apklaustųjų nurodo šią sritį kaip labiausiai reikalaujančią pertvarkų.** Pokyčius investuojai norėtų matyti ir Lietuvos mokestinėje sistemoje (57%), vertindami verslo aplinkos skaidrumą (53%) ir viešiuosiuose pirkimuose (52%).

Lyginant su praėjusio ketvirčio rezultatais, nerimą keliančios sritys išliko tos pačios. Įdomu tai, jog nepasitenkinimą išreiškė mažiau investuotojų. Darbo santykių reglamentavimą 2014 2-ame ketvirtyje įvardino 80% apklaustųjų, skaidrumą – 74%, o mokestinę sistemą – 72%. Šie rezultatai puikiai iliustruoja, kad investuotojų pasitikėjimas Lietuvos ekonomika auga.

Kitos ekonomikos sritys, kurias išskyrė investuotojų įmonės, buvo kontroliuojančių institucijų neefektyvumas, nepakankama kova su šešėline ekonomika ir ydinga švietimo sistema.

Įmonių veiklą ribojantys veiksniai: euras nebaisus, tačiau nepakankama paklausa, reguliavimas ir finansinių pajėgumų trūkūmas lėtina augimą

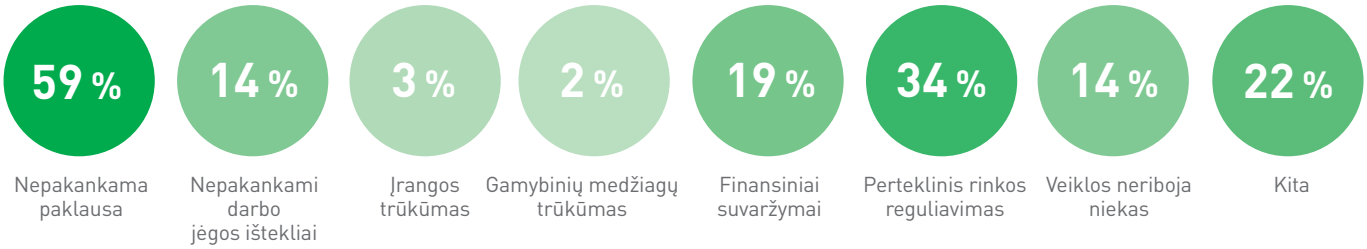

3 lentelė: Įmonių veiklą ribojantys veiksniai

Investuotojai įvardindami labiausiai veiką Lietuvoje ribojančius veiksnius išskyrė per mažą paklausą (59%), perdėtą reguliavimą (34%) ir finansinius suvaržymus (19%). Kaip ir praėjusį ketvirtį, spartesnį įmonių augimą stabdo palyginti maža perkamoji vartotojų galia, kuri neleidžia išnaudoti visų potencialių pajėgumų rinkoje veikiantiems užsienio investuotojams (2014 m. 2-ojo ketvirčio apklausoje nepakankamą paklausą tarp labiausiai veiklą ribojančių veiksnių nurodė taip pat 59% investuotojų). Jeigu paklausa ir toliau augs pasyviai, potencialūs investuotojais gali rinktis nukreipti savo investicijas į didesnes rinkas.

Antrą ketvirtį iš eilės tyrimo respondentai išreiškė susirūpinimą perdėtu rinkos reguliavimu. **Ydingas rinkos reguliavimas ne vien užkrauna administracinę naštą verslui bet ir lemia neefektyvų valstybės lėšų panaudojimą dėl per didelio valstybės darbuotojų skaičiaus ir mažėjančios jų sukuriamos ribinės vertės.** Investuotojai dar kartą pažymi, jog valstybei priklausančios įmonės kai kuriais atvejais turi palankesnes konkurencijos sąlygas ir tai iškraipo rinką.

Kita vertus, 14% (2-ajame ketvirtyje – 15%) apklausos dalyvių negalėjo įvardinti jokių veiksnių, darančių įtaką jų veiklai, ir yra patenkinti rinkos situacija, o euro įvedimas sunkumų kelia tik 2% visų respondentų.

4 lentelėje (žr. žemiau) atsispindi sritys, kuriose investuotojai patiria problemų tęstinėje įmonių veikloje. Problemų investuotojams kyla teritorijų planavime bei statybų leidimo išdavime (21% susiduria dažnai, 35% – kartais).

Kitos išskiriamos probleminės sritys – Lietuvos teismų sistema (19% – dažnai, 58% – kartais) ir viešieji pirkimai (atitinkamai 18% ir 51%). Šie rezultatai taip pat nurodo valstybės kontroliuojančių institucijų nesugebėjimą užtikrinti efektyvių rinkos sąlygų, kas veikia Lietuvos tarptautinį konkurencingumą.

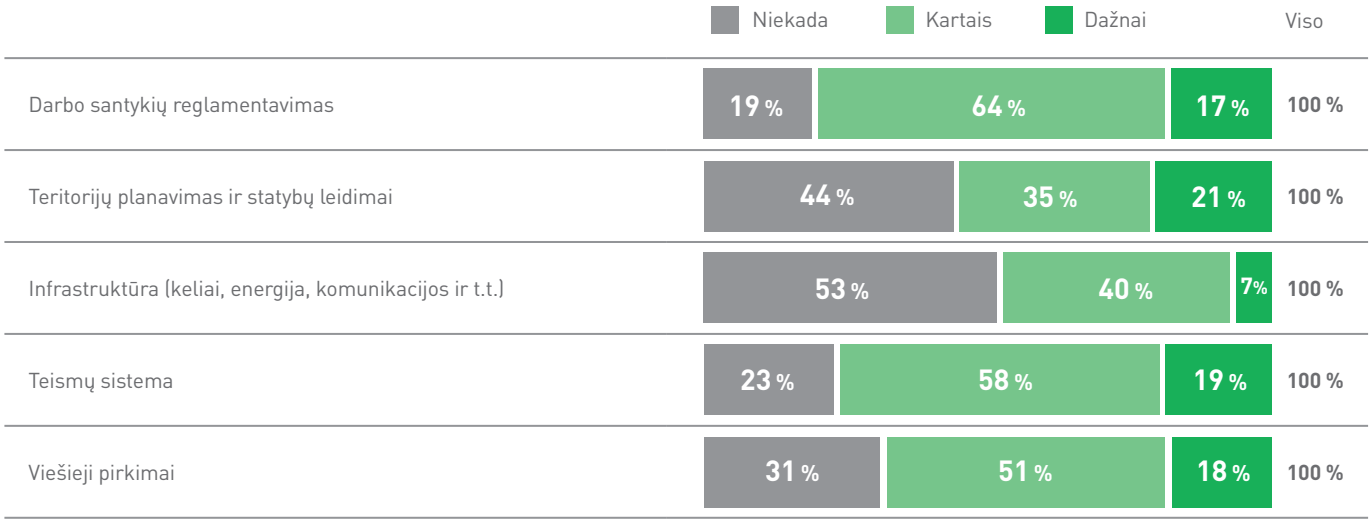

4 lentelė: Sritys keliančios problemų kasdienėje veikloje

Investiciniai planai: Lietuvos konkurenciniai pranašumai – pigi darbo jėga, talentai bei infrastrukūra

5 lentelė: Lietuvos konkurenciniai panašumai kitų ekonomikų atžvilgiu

Panašiai kaip ir praėjusį ketvirtį, Lietuvos konkurenciniai pranašumai investuotojų nuomone daug nepasikeitė. Didžiausią konkurencinį pranašumą Lietuvos ekonomikai kuria santykinai palanki darbo jėgos kaina, talentų fondas bei infrastruktūra – šias sritis įvardino atitinkamai 60%, 48% ir 41 % visų apklaustųjų. Kitų rinkų artumas 43% investuotojų pažymėtas kaip konkurencinis pranašumas ir padeda realizuoti produkciją kitose rinkose reikšmingai nedidinat sandėliavimo ar transporto išlaidų. Investuotojai siekia išnaudoti šį pranašumą didindami eksportą – 24% apklaustųjų nurodė, jog 3-iąjį 2014 metų ketvirtį tikisi didėjančių eksporto apimčių.